

Lasota podjął zagadnienie *Działalności Wydziału IV SB wobec Kardynała Karola Wojtyły*, prof. dr hab. Jerzy Eisler (IPN O/Warszawa) wystąpił z tematem *Sierpień '80 – prawdziwy kryzys czy polityczna prowokacja*, prof. dr hab. Andrzej Paczkowski (Instytut Studiów Politycznych PAN) *Stan wojenny w świetle najnowszych badań*, a dr hab. Antoni Dudek (IPN Warszawa, UJ) *Rok 1989 z perspektywy szesnastu lat*.

Wystąpienia prelegentów wzbudziły ogromne zainteresowanie słuchaczy – młodzieży licealnej, studentów, środowiska naukowego oraz mieszkańców Lublina. Każda część kończyła się ciekawymi pytaniami oraz dyskusją. Zaproszeni goście chętnie rozmawiali z uczestnikami konferencji, podpisywali swoje książki.

Sesji naukowej towarzyszyła wystawa pt. *Z Archiwum IPN...*, przygotowana przez lubelski Oddział IPN, a prezentująca fotografie, dokumenty ilustrujące ważne wydarzenia oraz epizody z historii Polski lat 1939-1989. Celem ekspozycji było pokazanie charakteru zasobu archiwalnego IPN w Lublinie. Dodatkowo zaprezentowano filmy dokumentalne: *"D" jak dezintegracja* – o inwigilacji księży; *Uderzyć aktora* – obraz dotyczący rozpracowywania przez SB środowiska aktorów po wprowadzeniu stanu wojennego; *Rozpoznawać, wykrywać, zapobiegać. Pod okiem bezpieki 1956-1989* – film o metodach inwigilacji SB, stosowanych wobec opozycji. Odbył się także kiermasz wydawnictw IPN, ARCANA, GAUDIUM.

Sesja ta była bardzo dobrą okazją do poszerzenia zainteresowań problematyką PRL, a zdobyta wiedza zapewne zostanie wykorzystana w dalszej pracy naukowej. Natomiast doświadczenia studentów, którzy podjęli się organizacji konferencji, miejmy nadzieję, że zaowocują w przyszłości nowymi projektami. Okres historii najnowszej budzi w społeczeństwie wiele kontrowersji, dlatego też opinie ekspertów w tej dziedzinie są nieodzowne.

Justyna Dudek, Joanna Rycerz

XI Międzynarodowy Kongres na temat Oświecenia, Los Angeles, 3-10 VIII 2003 r.

Międzynarodowe Stowarzyszenie Studiów nad XVIII wiekiem (ISECS) zakończyło obrady XI Międzynarodowego Kongresu na temat Oświecenia. Jest to bez wątpienia najważniejsze wydarzenie w światowej nauce poświęcone wiekowi XVIII. Cieszący się 40. letnią już tradycją¹ Kongres zgromadził najwybitniejszych specjalistów w tym zakresie. Gospodarzami tegorocznego spotkania były: Amerykańskie Towarzystwo Studiów nad Wiekami Osiemnastym (filia ISECS) oraz Uniwersytet Kalifornij-

¹ Genewa (1963), St. Andrews (1967), Nancy (1971), New Haven (1975), Piza (1979), Bruksela (1983), Budapeszt (1987), Bristol (1991), Münster (1995), Dublin (1999), Los Angeles (2003). Najbliższy kongres odbędzie się w Montpellier, w 2007 r.

ski w Los Angeles (UCLA). Na miejsce obrad wybrano *campus* uniwersytecki UCLA położony w centrum miasta. Po raz pierwszy od czasu zainaugurowania spotkań specjalistów od Oświecenia, referaty i komunikaty można było przedstawiać w trzech językach: angielskim, francuskim i kastylijskim. Włączenie tego ostatniego stanowiło specjalny ukłon w stronę historii miasta – organizatora kolokwium, umożliwiło szerszy udział specjalistów oraz prezentację tematyki właściwej dla świata hiszpańskojęzycznego z obu stron Atlantyku. W nawiązaniu do innowacji wprowadzonych podczas poprzedniego kongresu w Dublinie (1999)², obrady odbywały się w dwóch równoległych płaszczyznach. Z jednej strony były to zaproponowane przez poszczególnych uczestników i prowadzone przez koordynatorów-moderatorów sesje poświęcone konkretnym problemom, z drugiej zaś spotkania typu „okrągły stół”, poświęcone bardziej ogólnym zagadnieniom, podczas których badacze, zamiast długich referatów, przedstawiali krótkie opinie, po nich zaś następowała dyskusja.

Ponad 1200 specjalistów ze wszystkich zakątków ziemi spotkało się podczas 300 sesji i wygłosiło ponad 1500 referatów i komunikatów. Suche liczby nie są jednak w stanie przybliżyć nam tematycznej różnorodności kongresu. Wszystkie linie badawcze, postawy historiograficzne i metody badawcze oddziaływały z wielkim bogactwem, mimo że kongres skupił się zasadniczo na dwóch problemach: *Globalny wiek XVIII* oraz *Wiek XVIII i kino*.

W obrębie pierwszego bloku na szczególną uwagę zasługują obrady „okrągłego stołu” poruszające następujące tematy: *Kosmopolityczny transnacjonalizm, Transatlantyckie oświecenie, Drukarstwo w Ameryce Łacińskiej XVIII wieku, Transatlantyckie koneksje w osiemnastowiecznej prozie fikcji, Kolonializmy, Oświecenie i Wschodnia Azja, Misja i globalizacja, Cudzoziemcy w administracji i handlu hiszpańskiej Ameryki XVIII wieku, Kultura oświecenia jako dialog: Wschód i Rosja*. W drugim bloku warto wymienić następujące tematy: *Film w XVIII wieku, Rewolucje w filmie, Powieść osiemnastowieczna w filmie, Wyobrażenia na temat XVIII wieku we współczesnej kulturze popularnej: Alexander von Humbolt*. Wymienionym sesjom towarzyszył pokaz niemego filmu *Casanova*, zrealizowanego w 1927 r. przez Alexandra Volkoffa, z towarzyszeniem muzyki w wykonaniu orkiestry pod dyrekcją Stephane Cardona.

Większość sesji i obrad okrągłego stołu dotyczyła jednak innych spraw. Literatura, historia mentalności, historia kobiet, historia kolonialna, filozofia, geografia, historia nauki, idei, historia wojskowa, zastosowanie nowych technologii w XVIII wieku, oto niektóre z tematów poddanych głębokiej dyskusji w ciągu tygodniowych obrad. Z pozoru chaotyczna mozaika tematów miała jednak niezaprzeczalne zalety: możliwość metodologicznego oraz interdyscyplinarnego kontrastowania, prezentacji zróżnicowanych kulturowo sposobów argumentowania. W innym porządku spraw, kongres oferował uczestnikom okazję do poznania niektórych ośrodków badawczych, ważnych bibliotek i muzeów Los Angeles. Na szczególną uwagę zasługują Getty

² Informacje dotyczące kongresu w Dublinie można znaleźć w: T. N a v a, *Tenth International Congress on the Enlightenment: la Ilustración sin fronteras*, „Cuadernos de Historia Moderna”, 24(2000), s. 247-250.

Research Center, Seventeenth and Eighteenth Centuries Study Center. Wśród bibliotek warto wymienić Charles E. Young Research Library, William Andrews Clark Memorial Library i Huntington Library, a z muzeów J. Paul Getty Museum oraz Los Angeles County Museum³.

ISECS skupia dziś dziesiątki narodowych i regionalnych stowarzyszeń, zajmujących się badaniem XVIII wieku⁴. Zgodnie ze statutem jego cele są czysto naukowe i nie obliczone na zysk: „to promote the growth, development and coordination of studies and research relating to the eighteenth century in all aspects of its cultural heritage (historical, philosophical, ideological, religious, linguistic, literary, scientific, artistic, juridical) in all countries, without exception; the Society is non-profit-making and non-political”⁵. Oprócz kongresów odbywających się co cztery lata, ISECS i jego filie organizują różnorodne przedsięwzięcia o charakterze naukowym, jak konferencje, sympozja, spotkania, publikacje czasopism, projekty internetowe, etc. I tak na przykład we współpracy z Voltaire Foundation (Uniwersytet w Oxfordzie) ISECS wydał właśnie *Międzynarodowy Słownik Badaczy XVIII wieku*, bazę danych z wolnym dostępem oraz informacjami na temat wszystkich specjalistów zajmujących się tą epoką na świecie⁶.

Jeśli chodzi o Hiszpańskie Towarzystwo Studiów nad XVIII wiekiem (SEES XVIII), to wiosną 2004 roku odbył się jego drugi międzynarodowy kongres pod tytułem *Naród i Konstytucja. Od oświecenia do liberalizmu*. Wkrótce zostanie opublikowany trzeci numer czasopisma „Cuadernos Dieciochistas”. SEES XVIII posiada również własną stronę internetową, gdzie można śledzić na bieżąco jej poczynania⁷.

Diego Téllez Alarcia
(Universidad de la Rioja)
przekład Cezary Taracha

³ Więcej informacji na temat kongresu: <http://www.isecs.ucla.edu>

⁴ Więcej informacji na stronie internetowej Stowarzyszenia: <http://www.isecs.org/>

⁵ Statuty ISECS na stronie: <http://www.isecs.org/>

⁶ Można z niej korzystać na stronie: http://163.1.91.83/www_Nexus/Nexus_browse/default_e.htm

⁷ <http://www.siglo18.org/index.htm>